

monia vocàlica degut a la pron. de l'àrab valencià: així tenim: *Borriana, Sollana, Saranyana* (te. l'Olleria), *Muntanyana* (te. Almussafes) —en terreny pla, doncs MONTANYANA, del NP *Montanus*, no pas 'muntanyencs',—, *Llobarçana* (LUPERCIANA, Gandia), *Onxana*⁵ [1506] pda. de Sueca; i tres *Minyana* (te. Ròtova, Alfauir i Poble del Duc); en fi *Meliana*, el qual ja no és llatí sinó mot àrab; i en plural: *Gaïanes*. Oposició paral·lela en mots mossàrabs: *Rodana* enfront de *Rodeno*; i en NLL d'origen menys clar, com *L'Eliana*,¹⁰ *Artana, Aitana, La Romana* (aquest potser arabisme).

En contrast amb *-ana* tenim *Á > é* constant en els masculins: *Ontinyent, Bocarent, Carcaixena(t), Marinyén, Bairén, Picassent, Parcent, Cairén, Perpuxent, Agullent, Crevillent, Lutxent, Moixent, Marxillent* (te. 15 Castelló de les Gerres), *Agrillent* (te. Ontinyent), *Sarient* (P. del Duc), *Laurent* (Cast. Gerres), *Mecrient* (Terrateig), *Albinyent* i innombrables. *Marjalenes* no forma excepció, perquè no ve de *-ANAS* sinó de *marǧ al-cain* 'el prat de la deu'. També per a *Llucena* hi pot²⁰ haver una explicació especial, car no sembla ser derivat d'un NP sinó *VILLA DEORSANA* 'vila d'avall' (altrament és nom d'una zona ben arrimada al domini xurro).

En canvi hi ha *-ena* en el domini castellà. Prova elo-²⁵ quent que el dialecte àrab del P. Val. diferia del de les terres de llengua castellana. A Aragó: *Sixena, Sariñena, Cariñena* etc. I a la major part d'Andalusia: *Mairena, Picena, Turullena, Graena, Lucainena, Marchena, Zurgena, Archena, Jamilena, Baena*, un altre *Mairena, Gilena, Guillena, Trebujena*, dos *Lucena, Aracena, Chucena*. Només en una part d'Andalusia es retroba la norma de l'àrab valencià; és entorn de Granada i Màlaga: en *Churriana, Frigiliana, Periana, Montillana, Fiñana, Palenciana, Chiclana, Cantillana, Rociana*.³⁵ Mentre que en context palatal, allà s'arriba fins a la «imela granadina» en *i: Pechina, Valencina, Tocina*. En el S. del Princ. també hi ha un cas escadusser de *-ena*, com a Aragó: *Granyena*. Però ja arran del valencià cessa la *-ana*, a la Manxa, i apareix *-ena*. *Villena*⁴⁰ (cf., supra, *Billena, -eta*, de Travadell).

En canvi no manquen testimonis de l'existència d'una oposició semblant a Mallorca: *Rotana, Boscana*, enfront de *Vertaent, Carbillent, Grillent, Tuent, Perpuxent* (*Puigpu*). Potser convindria fer una reserva⁴⁵ per al cas en què precedeix *-di-* o algun grup semblant: *Missena*, nom repetit a Bèlgida, Otos, Barxeta i Poble del Duc, que vénen de *PLANA MEDIANA* o *AMNIS MEDIANA*, formant partió entre dos termes; si bé tanmateix *Camí* o *Roll de Mijana* a *Benimodo*, i *Missana* a⁵⁰ *Alberic*.

És eloqüent per a la història lingüística i nacional aquesta neta oposició entre el tractament *-ana* propi de l'àrab valencià-mallorquí, i el tractament *-ena* propi del d'Aragó, la Manxa i Andalusia. Les afinitats nacionals perdurant per davall i per damunt dels canvis de llengua i de religió. No menys que l'extensió de noms de persona tan típics com *Borrell, Borràs* i llur família, des dels temps de Marc Aureli.

¹ Limitem-nos a rebutjar com a meres falòrnies eti-⁶⁰

mològiques: *Burris-Ana* de Viciàna; *borg Ana* 'torre d'Ana de Sarthou, GGRV, Cast., 154. És xocant que *AlcM* no rebutgi aquesta (que potser no entén), com ja rebutja la vaga combinació de Simonet amb *Móra, Morella* i anàlegs. L'etim. postantroponímica *BURRIUS* + *-ANA* és tan evident que ni els lingüistes estrangers (com Skok o Aebischer) n'han pogut dubtar mai.

BORRIDO, Séquia ~

Terme de Llutxent (xxx1, 142.3). Deu estar relacionat amb el mot dial. (rbg., val., mall.) *borrida, -ita, gorrita* 'grumoll, embull, engruna' (*DECat*, s. v. *borra* II, 130a43-56); passat que estigués per *braçal aburrido* amb el sentit de 'abandonat' (< cast.?, *DECH* I, 25b 49); no hi ha NPP àrabs que es prestin a explicar un *-rido*, en combinació amb *Abu-* (ja perquè darre-*r* tota i àr. sona *é*).

Borrina, V. Borrat

BORRIOL

Poble de la Plana septentrional de Castelló.

PRON. MOD. En el nivell popular és general la pron. amb *r* simple: *buríol*: 1935 (J. G. M., a l'Alcora), 1935 (J. Cor. a Ares del M.); en el nivell culte, Gaietà Huguet, pron. *boñíol* i també *buñíol* (1935) i igual vaig observar el 1961 a Sz. Gozalbo i altres amics castellonencs.

Gentilici: *burriolencs* (G. Huguet, i oït a Vila-real, 1935).

DOC. ANT. No hi ha testimonis mahometans. 1178: *Burriol* en llatí (BSCC xvi, 387); 1224 i dos docs. de 1225: *Borriol* (Huici I, 76, 86, 95); «havíem donats 2 meses a P. Corneyl que serfem a Borriana, e quant vench a un mes Nós hi fom --- e estan aquí faÿen calvalgades los nostres --- e guanyam Casteylló de *Borriana*, e *Burriol*, e les Coves de Vinromà, e Alcalatén e Vilahameç» *Cròn.* de Jaume I (§ 186, Ag. 233.5); c. 1243: *Buriol* (Font Rius, C. d. p., § 281.13).

1245: *Burriol* (en ll.) (Huici I, 401); 1248: *Borriol* esmentat com afr. en la carta de població d'Onda (GGRV 804n. 525); poblat a fur de Val., a. 1250 (*EEMCA* III, 272); 1321: *Burriol* (*BABL* v, 12); 1371: *Borriol* (Sz. Gozalbo, 1961); 1393: *Borriol* (*ACA*, reg. 200, f^e 11); 1398: «lo camí de *Boriol* --- camí de *Borriol* (tres caps), --- *Burriol* (bis)» *Llibres de Vàlues*; 1403: *Burriol* --- *Borriol* (*ACA*, reg. 2316, f. 76, 83); S. xvi: *Borriol* (*Memor.* Muñoz, BSCC xiv, 430); 1609: *Borriol*; cf. *Poble de Borriol* (potser = *Poble Tornesa?*) (*Reglà*, p. 103).

ETIM. És molt versemblant que es vagi crear aquest nom, en temps mossàrabs o visigòtics, quan Cast. de la Pna. no existia, o a penes —entorn de l'actual casc urbà potser no hi havia sinó el *Castelló del Sas, medina al-Hadra* o *Hadrel*, i algun poblat moro com el de